

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 42

Ptuj, 13. novembra 1921

III. letnik

Naša mobilizacija.

Sedaj ko se naši vpoklicani vojaki zopet vračajo domov, se lahko vprašamo in razložimo, zakaj je vlada mobilizirala del naše vojske in kaj je s tem dosegla.

Nasledstvene države po nekdanji monarhiji še nikakor niso prišle do polnega miru. Zlasti naša Jugoslavija ima še precej nasprotnikov zunaj sebe, katerim ni prav kaka močna, trdna in urejena Jugoslavija. Prav jim to ni zato, ker bi one sosede rade živele na naš račun. Mi bi naj se pošteno trudili in delali, oni pa imeli največjo korist od nas. Zato je v njihov prid, če že ne morejo razbiti naše države, da jo čim bolj slabe.

Najhujša nasprotnica je Italija. Navidezno se nam hlina, kadar gre za to, da nam prodaja svoje slabo blago za drag denar, od nas pa kupuje živino in les po ceni. Našega denarja in cenega blaga se Italija ne brani. Ali kadar se hočemo otresti nekoliko laške vsiljivosti, pa nam zahrbtni Lah pokaže zobe. Sam se tega ne upa, zato pa nahujska divje Arnavte, da napadajo naše kraje in silijo tako našo vlado k obrambi.

Dolgo so delali Arnavti preglavice naši vladi, dokler se ni zbral del naše vojske ter šel nad nje. Sedaj so se seveda Arnavti umaknili v svoje težko pristopno gorovje. Naša vojska bi lahko zavzela važne kraje in preprečila vedno napadanje Arnavtov. Tu pa zopet sitnari Italija in se zavzema za Arnavte pri antanti. Ali to pot je morala antanta vsaj nekoliko ugoditi tudi nam ter dovoliti, da se ponekod popravijo meje nam v prid.

Drug nasprotnik so Madžari. Ti bi s svojim Karlom Habsburškim obnovili, oziroma ustvarili kako madžarsko kraljestvo. Ker je njih samih premalo za to, hočejo pritegniti k temu vsaj del sosednih držav, nekaj naše Jugoslavije, nekaj Češkoslovaške, nekaj romunske. Saj še dobro vemo, kako so morali nekdanj Hrvati plačevati davke pa jih pošiljati v Badimpešto, odkoder so le drobce dobivali

Stari Poetovio.

Predaval dr. Vladimir Travner.

Nadaljevanje.

Najvažnejša je bila seveda cesta, ki je vodila v Italijo, v središče države. Šla je od današnjega Hajdina v ravni črti proti Pragerskemu, kjer je bila nekako ob železniški progi Maribor-Slov. Bistrica meja med Panonijo in Norikom. V bližini Pragerskega pri Sv. Lovrencu na Dr. p., kjer se še sedaj nahajajo rimske razvaline, ali pa pri Šikoli, je bila Mutatio Pultovia, kjer so se menjavali konji, pošte, mogoče spominja na to postajo še sedaj ime potoka in vasi Pulska. Tukaj se je odcepila cesta, ki je šla proti današnjemu Mariboru v Bednari (Windenau), in ob Dravi so se nahajale majhne naselbine, katerih imena niso znana. Glavna cesta pa je šla skozi Slov. Bistrico in Konjice, kjer ste bili naselbini neznanega imena, v Celje

za svoje potrebe. Slovani in Romuni so delali za Madžare, Madžari pa uživali njihove žulje in se ponašali pred svetom.

Take povrnitve obmejne države ne morejo pripustiti. Ker pa se Madžari za ustne proteste le malo ali nič ne zmenijo, so morale države v dejanju, z oboroženo silo pokazati, da hočejo na vsak način preprečiti vsake pustolovščine.

Z delno mobilizacijo so sosedne države dosegle svoj namen. Karel je izginil in se menda ne povrne več. Mala antanta ohrani pridobitve po razsulu avstrijske monarhije.

Ljudem mobilizacija ni bila po godu. Razumemo jih. Saj so v svetovni vojni dosti trpeli in nikdo si ne želi tistih strašnih časov. To ve tudi naša vlada, ki si gotovo ne želi zopet nove vojske. Ali prav da se ohrani mir, moramo pokazati svojo resno voljo in pripravljenost, da že v kali zadušimo vsak poskus, ogroziti mir. Baš radi miru moramo biti pripravljeni doprinesti manjšo žrtev ter se odzvati vpoklicu. Mi pustimo sosede pri miru, ali če nas hočejo oni izzivati, jim tudi mi pokažemo, da se jih ne ustrašimo, nego da hočemo krepko braniti svojo domovino.

Občinsko sodišče za pobijanje draginje v Ptuj.

Da bode moglo sodišče res vršiti svojo dolžnost, je v prvi vrsti potrebna podpora občinstva, ker brez podpore občinstva obojiti konsumentov sodišče samo ne more zasledovati ali izslediti izkoriščevalcev današnjih nurejenih gospodarskih razmer. Da bode občinstvo o delokrogu sodišča informirano, prinašamo izvleček najvažnejših prestopkov, ki jih sodišče za pobijanje draginje zasleduje in kaznuje. Kdor nima označenih cen življenjskih potrebščin v trgovini ali na trgu ali jih noče izobesiti na vidnem kraju, se kaznuje z zaporom od 10 dni do 3 mesecev in v denarju od 1000 do 10.000 dinarjev.

Kdor kopiči življenjske potrebščine v večji količini nego jih sme po obsegu svoje trgovine običajno imeti, se kaznuje z zaporom

(Celea) in čez Atrans, t. j. Trojana, v Emono (Ljubljano), v Italijo.

Druga zveza s Celejo je šla iz Gor. Hajdine po današnji okrajni cesti v Podlož in Sestrže do Dravinje, potem pa ob Dravinji do Poličan in odtod čez Gabrnik-Mestinje-Ponikvo in Teharje v Celje. Ta cesta sicer ni imenovana v seznamu rimskih cest, ohranila pa se je bolje, kakor glavna cesta.

Cesta v Flavio Solvo, ki je šla ob desnem bregu Drave, Sv. Jenz na Dr. p., je bila večja rimska naselbina. Tu so se našli rimski napisi in ena Jupiterjeva soha. V bližini je bil most čez Dravo, od koder je vozila cesta ob levem bregu Reke k Sv. Barbari pri Vurbergu, kjer so se nahajali kamnolomi, in odtod čez Slov. gorice proti Špilju.

Proti jugu je vodila cesta mimo Turniš v Št. Vid, kjer je bila naselbina, kakor nam kaže spomenik M. P. Klasika, ki se je tukaj našel. Odtod je šla cesta čez Haloze t. j. collis (Kolloš) griči, v Krapinske toplice, katere so uporabljali že Rimljani. Mnogo bolj

od 1 meseca do 1 leta in v denarju od 25.000 do 200.000 dinarjev. Kdor naredi potrebščine nerabne, da bi zmanjšal njih količino ali omejil njih prodajo, ali kdor ponuja višjo ceno od navadne, zato da bi si pridobil prvenstvo med knpovalci, se kaznuje z zaporom od 10 dni do 3 mesecev in v denarju od 1000 do 50.000 dinarjev

Kdor prodaja življenjske potrebščine preko cen, ki so določene, se kaznuje z zaporom od 10 dni do 3 mesecev in v denarju od 1000 do 50.000 dinarjev.

Kdor prodaja življenjske potrebščine preko cen, ko se določene, se kaznuje z zaporom od 1 meseca do 1 leta in v denarju od 25.000 do 200.000 dinarjev.

Isto kazen dobi, kdo krivo tehta ali zmanjšuje porcije pri prodaji.

Kdor kupuje življenjske potrebščine plačevaje višje cene nego jih je določil občinski odbor, se kaznuje z zaporom 10 dni do 3 mesecev in v denarju od 1000 do 10.000 dinarjev.

Kdor se bavi z verižno trgovino življenjskih potrebščin ali se spušča v druge nečedne špekulacije, ki merijo na podraževanje cen življenjskih potrebščin, se kaznuje z zaporom od 6 mesecev do 5 let in v denarju od 50.000 do 200.000 dinarjev.

Za življenjske potrebščine se smatrajo: hrana (semkaj spadajo tudi živali, namenjene za klanje), obleka, obutev, kurjava, razsvetljava in milo kakor tudi material za izdelovanje teh predmetov.

Gospodarstvo.

Nekaj opazk k sadnemu ogledu v Ptuj.

V 37. št. tega lista sem povabil posestnike-sadjarje, da mi gredo na roko pri priveditvi sadnega ogleda v Ptuj. Tem pozivu so se hvalevredno odzvali sledeči gospodje: Franjo Mihelić iz Dubrave pri Zavrću s posebno lepo in številno zbirko sadja, nadalje oskrbnik Majcen iz Podlehnik, gospodarski

važna je bila cesta, ki je vodila na severni strani Drave v Stojnce, kjer se je nahajala, kakor kažejo razvaline, mala naselbina. Most čez Dravo se je nahajal med Borlom in Zavrčem, nekako tam, kjer je sedaj brod pri Gajevcih. Tu se je nahajala postaja Ramista. Odtod je šla cesta ob Dravi navzdol v važni Syrmium, današnje Mitrovico v Sremu.

Zveza z Vindobono (Dunaj) in Carnuntum (Petronel) ob Donavi je šla po sedanji cesti v Ormož. Ob Pesnici pri Forminu, t. j. ravnatom, kjer se približujejo Slov. gorice najbolj Halozam, je stala majhna utrdba, ki je varovala prehod iz ogrske ravnine. Domneva se, da znači Formin isto kakor Forum minus, t. j. manjši trg. Blizu Ormoža je bila postaja „In medio curto“, očitno središče ptujskega mestnega okraja. Na Humu med Ormožem in Središčem se rimska cesta še dobro pozna. Pri Središču, kjer je stalo neko poslopje, se je obrnila cesta proti severu.

Prilčno po današnji cesti v Ljutomer je vodila cesta mimo Rogoznice čez Slov.

Št. Licejska knjiznica
Ljubljana

(v starem
vzu), priličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

upravnik Kegl, dr. B. Štuhec, L. Slavič iz Ptuja, župan Zelenik in nadučitelj Lešnik iz Vurberga. S pomočjo teh gospodov sem priredil dne 2. oktobra sadni ogled v dvorani Narodnega doma v Ptuj. Na ogled so bile postavljene sledeče sadne vrste: jabolka — boskopski kosmač, kanadka, voščenska, zlata parmena, ribstonski peping, beli zimski kalvil, rumeni belfler, londonski peping, kardinal, francoski kosmač, jesenski kosmač, damasonka, parkerjev peping, šampanjska reneta, anan-sova reneta, rumeni rihard, zeleni štetinec, štaj. mašancgar, bobovec, pisana lesnika, vilčnica, tirolski špičkar, škardlatni kuzinot, rdeči livadar, rdeči železnikar, rdeči golobar, gdanski robač, triersko vinsko jabolko in 6 nepoznanih jabolčnih vrst; hruške — Weiler-jeva moštnica, koroška moštnica, Liegelovka, jesenska maslenka, Sterkmanova maslenka, Clairgeau, Napolenovka, zimska dekanka, regentka, Dielovka in mišnica (vodenica); nadalje hrušova in jabolčna kutina, nešplja in domača breskev.

Vrhutega so bile na ogled razne sadne konzerve, kakor: suho sadje, kompoti, marmelade in soki; razentega razni aparati kakor: za lupljenje in sušenje sadja, za pripravljanje kompotov, marmelad in sokov.

Posetnikov je bilo okoli 30.

Prireditve je kolikortoliko uspela, toda svojega pravega namena — to je: slišati mnenje praktičnih sadjarjev, katere vrste bodisi domače ali pa tekom let vpeljane tuje bi bilo v bodoče pomnoževati — pa vsled premalega zanimanja ni dosegla.

Upajmo, da dosežejo to bodoče enake prireditve. Vinarski inštruktor Zupanc.

* * *

Uvoz živine v Italijo zopet dovoljen. Italijanska vlada je dvignila uvozno prepoved na jugoslovansko živino, vsled česar je izvoz živine v Italijo zopet dovoljen. Opozarjamo na to vse kmetovalce, da ne bodo prodajali živine pod ceno.

Za izvoz živine v Italijo je potreben vizum italijanskega konzulata. Ministrstvo za kmetijstvo naznanja, da zahtevajo italijanska oblastva na vseh potrdilih o zdravosti živine, mesa ali mesnih izdelkov, ki se uvažajo v Italijo, vizum italijanskega konzulata; sicer ni to nič drugega kakor odiranje naših ljudi in najbrže tudi lepa prilika, da dobe italijanski mešetarji monopol za izvoz živine, toda za enkrat se je treba po tem ravnati. Skrbite pa, da bo plačal vizum vedno le izvoznik!

Draginja na Dunaju. Na Dunaju rastejo cene neverjetno hitro, 1 kg fine moke stane 300 K, sladkorja 336 K, krompirja 64 K, masti 1000 K, prostega mila 600 K, ena škatlja kondenziranega mleka 270 K, 1 kg govejega mesa 340 K, liter olja 600 K, zelenjava od 40—100 K po kg. Kakor se vidi, so zlati časi za nelegitimne trgovce in verižnike prenehali.

Ali se res sme, oziroma mora letošnjemu moštu dodjati voda? Tako me je vprašal pred nekaj dnevi neki vinogradnik ter je pripom-

nil, da je njegovemu sorodniku svetoval neki nadzornik, naj primeša letošnjemu moštu nekoliko vode. Dvomim, da je bil ta nadzornik vinarski ali kletarski strokovnjak. Bržčas je ta nadzornikov nasvet sploh izmišljen, da se na ta način opravičuje krščenje letošnjega pridelka. Moj odgovor na zgorajšnje vprašanje je sledeči: Vode primeša bodisi moštu ali vinu lahko poljubno množino oni, ki ga zavživa; pa tudi temu svetujem storiti to neposredno pred zavživanjem, torej v kupici in ne v sodu. Oni pa, ki pridelava vino za prodajo ali ki trguje z vinom, naj krščenje mošta, in vina opusti, sicer si skvari svoje blago in izvrši vrhutega vse kazni vredno dejanje. Ni ga strokovnjaka, pa tudi ne vinogradnika, ki bi lahko dokazal opravičenost dodatka vode k moštu ali vinu. Dokazovati kvarljivost takega početja bo menda odveč. Vsak, ki je količkaj pri zdravi pameti, mora uvideti, da je tako ravnanje ali neumno ali zlobno in tedaj vse obsodbe vredno. Razentega je dodatek vode moštu ali vinu v svrhu prodaje po sedaj še veljavnem vinskem zakonu, oziroma zakonu o živilih strogo prepovedan in se prestopki v tem oziru, ako se jih izsledijo, občutno kaznujejo.

Dopisi.

Za Jugoslovansko Matico je darovalo uradništvo davčnega okrajnega oblastva v Ptuj 60 K na sestanku pri letošnji izborni kapljici v gostilni Savca v Krčevini.

„Gospeno“ društvo. Neka ženska hodi po Ptuj z neko polo in pobira neko članarino za neko „gospeno“ društvo. Društvena nabiralna pola mora imeti ime in po možnosti žig društva ter čitljiv podpis predsednika(ce) in tajnika(ce), ali blagajnika(ce), da človek ve, kakšno je društvo in kdo ga vodi, sicer si lahko vsak človek napravi nabiralno polo in pobira od hiše do hiše. Za nove člane pa se odbor že mora posebej potruditi in v nabiralni poli zapisati tudi namen društva ali priložiti društvena pravila.

Sv. Barbara v Haložah. Na gostiji g. Fr. Ladineka, komandira orož. stanice smo nabrali lepo svotico za Gosposvetki zvon. V gostilni g. Blasa pa so zložili zavedni Ptujčani 400 K za Jugosl. matico. Tako odgovarjamo Barbarčani na podla obrekovanja in denuncijanstva ter kličemo onim, ki se bodo čutili prizadete: Vi obrekujte, mi pa hočemo delati, da se bo nas lahko razločevalo!

Almanah Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Glavno uredništvo naznanja vsem predplatnikom in interesentom, da ni moglo dovršiti Almanaha do srede oktobra, kakor je obetalo, pač pa ga misli izdati do decembra.

† Alojzij Gregorin. V Celju je v nedeljo umrl ondotni odvetnik g. Alojzij Gregorin, sodni nadsvetnik v p. Zadela ga je kap. Kot sodnik je služboval na Kranjskem, kot sodni svetnik pa v Celju. V Celju je bil med onimi redkimi sodniki, ki se niso bali odkrito kazati svoje odločno slovensko mišljenje. Bil je član

Drave in okr. ceste Ptuj-Maribor od današnjega mostu pa do hajdinskega klanca, in deloma tudi na mestu sedanje Sp. Hajdina. Največ ostankov hiš se je našlo ob Studenčnici do Zg. Brega. Zdi se, da je imel ta del mesta podolgovato obliko, prilično kakor Nevioudunum (Drnovo pri Krškem ob Savi.) Drugi starejši del mesta pa se je nahajal sosebno na panoramskem griču in na njivah severno Ljutomerske ceste proti Ljudskemu vrtu.

Ob času preseljevanja narodov se je mesto seveda zelo zmanjšalo. Takrat so prebivali ljudje poglavito na levem bregu, ki je bil vsled naravne lege varnejši. Da je mesto v teh burnih časih mnogo trpelo, nam pričujejo sledovi velikih požarov, posebno v bližini današnje bolnišnice.

Preobširno bi bilo opisovati vse izkoptanine iz teh časov. Navesti hočemo le najznamenitejše. Na ustna sporočila in domneve pa

vseh ondotnih narodnih društev. Svojo rodbino je vzgojil v strogem narodnem duhu. Leta 1910 je stopil v pokoj in odprl svojo odvetniško pisarno. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Ciril-Metodovi podružnici je podaril 200 K g. Pihler ob otvoritvi prenovljane kavarne Evrope.

Razglas. Zadnje čase se opaža, da hišni posestniki ne snažijo hodnikov in cest pred svojimi hišami. Vsled tega se odreja, da je hodnike in ceste čistiti vsak dan, osobito pa dan pred praznikom in vsako soboto. V zimskem času ko sneži, je hodnike vsak dan očistiti in iste posuti, bodisi s pepelom ali žaganjem, da ne drsi pasantom pod nogami. Ugotovilo se je, da je mnogo hodnikov (trotoarjev) v jako slabem stanju. Vsak hišni posestnik je dolžan skrbeti zato, da hodnik pred svojo hišo popravi, sicer so izvršili popravila na njegov račun mestni stavbeni urad.

Popravek. Ker nočemo delati nikomur krivice, objavljamo z ozirom na notico z dne 3. julija 1921, ki je bila objavljena v našem listu pod naslovom „V Št. Vidu pri Ptuj“ in kjer se je obdolžil g. Vinko Pernat tatvine lesa v gozdu graščaka Lipita v Turnišu sledeče: Zoper g. Vinkota Pernata je bila vložena kazenska ovadba radi tatvine lesa. Obdolžitev je izvirala iz samega sovraštva njegovih bivših uslužbencev. Dne 9. t. m. se je vršila pri okrajni sodnji v Ptuj glavna obravnava zoper gospoda Vinkota Pernat, in je bil isti s sodbo okrajnega sodišča popolnoma oproščen.

Begunci! Oddelek za socialno skrb opozarja s tem vse begunce, da ugodnost brezplačnega prevoza zanje in njihovo selitveno blago v staro domovino preneha nepreklicno s 31. decembrom t. l. Kdor se torej še namerava izseliti, naj se požuri in ne zamudi te zadnje prilike, ker se poznejšim prošnjam nikakor ne bo moglo ugoditi. Pripominja se tudi, da se mora odslej vsak begunc, ki je italijanski državljan, pismeno obrniti na italijanski konzulat za potni list, ki ga naše oblasti potem le vidirajo, ker dosedanjih propustnic ne smejo več izdajati.

Plesne vaje. Naznanja se, da se bodo v prihodnjih dneh počele pri športnem klubu v Ptuj plesne vaje. Plesnih vaj se smejo udeležiti le člani kluba in po njih vpeljani gosti. Vsi drugi cc. gospodje in gospodične, ki želijo se udeležiti plesnih vaj, se imajo prijaviti pri predsedniku kluba g. Osenjak-u, trgovcu v Ptuj ali pri predsedniku veselilnega odseka ker dobijo tozadevno legitimacijo. Odbor.

Slovenska stenografija. V prihodnjih dneh otvori se v Ptuj kurz za slovensko stenografijo pod vodstvom g. prof. Alič-a. Prispevki so malenkostni v primeri koristijo za bodočnost, ki jo bodo imeli obiskovalci tega kurza. Dosedaj se je prijavilo 30 obiskovalcev. Oni ki se še niso priglasili in želijo kurs obiskovati, naj se prijavijo najpozneje do 15. t. m. v pisarni g. dr. Tone Gosak-a, odvetnika v Ptuj, ali pa v pisarni g. Strafella, notarja v Ptuj, kjer dobijo natančnejša pojasnila. Razgovor radi kurza se vrši v torek 15. nov. ob 6. uri pop. v gimnaziji (II. a razred, I. nadstropje.) Pridite vsi!

se oziroma le v toliko, v kolikor so verodostojne in utemeljene.

Ob cesti od Pragerskega in sicer še onkraj od Graharja se je našlo na obeh straneh ceste mnogo nagrobnih spomenikov. V bližini se je nahajalo tam veliko pokopališče s kakimi 2000 grobovi, skoraj v vseh je bil pepel, ker je bilo sežiganje mrličev v starem veku skoro pri vseh narodih navadno. Le v kakih 100 grobovih so se nahajale kosti. Može so to preostanki prvih kristjanov. Z gotovostjo pa tega ne vemo, ker so se dali tudi pogani izjemoma pokopavati. Ob hajdinskih klancih so se nahajala mestna vrata. V bližini pa dve svetišči, obe posvečeni solčnemu bogu Mitri. Ostanek enega svetišča se nahaja sedaj v kleti mestnega muzeja, ostanki drugega svetišča pa so shranjeni v posebnem poslopju ne daleč od ceste na licu mesta, kjer so se našli.

(Dalje prihodnjič.)

gorice proti Cezanovcem pri Ljutomeru. Tu je stal cestni kamen, oddaljen 20 milj od Ptuja, vsled česar se je kraj imenoval „ad vicesimum“, odtod Cezanovci. Odtod se je cesta obrnila proti Radgoni.

Od današnje dominikanske vojašnice je šla neka cesta za krajevni promet ob desnem bregu Drave navzgor.

Stare rimske ceste v ptujski okolici so se torej prilično ujemale z današnjimi.

Pod Trojanom se je število prebivalcev pomnožilo, ker so se naselili, kakor omenjeno, odsluženi vojaki v večjem številu. Sicer pa so prišli posamezni odsluženi vojaki semkaj že poprej sosebno pod Vespasianom. S tem je seveda postal tudi obseg mesta večji.

Kje je stal stari Poetovio, ne moremo s popolno natančnostjo ugotoviti. Mesto pa se je razprostiralo na obeh bregovih Drave. Novejši Trajanov del mesta, to je del na desnem bregu, se je raztezal nekako med Studenčnico, ki je bila takrat glavna struga